

مجموعه گزارش نشست های علمی پیشگیری از جرائم و

آسیب های اجتماعی

جلد اول

گردآوری و تنظیم:

عباس علوی نژاد- سعید محمودی نیا- مرتضی عندلیب کورایم- محمد طهری

محمد جواد ایمانی خوشخو

عنوان و نام پدیدآور	مجموعه گزارش نشست‌های علمی پیشگیری از جرایم و آسیب‌های اجتماعی / گردآوری و تنظیم عباس علوی‌نژاد... [و دیگران] مرکز مطالعات اجتماعی و جرم‌شناسی معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم.
مشخصات نشر	تهران: خرسندی، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری	۱۳۶ ص.
شابک	978-600-114-648-0
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
یادداشت	گردآوری و تنظیم عباس علوی‌نژاد، سعید محمودی‌نیا، مرتضی عندلیب کورایم، حامد نظری، محمدجواد ایمانی خوشخو
موضوع	جرم و جنایت -- ایران -- پیشگیری -- نمونه پژوهی
موضوع	Crime prevention -- Iran -- Case studeis
موضوع	جرم و جنایت -- پیشگیری -- دستنامه‌ها
موضوع	Crime prevention -- Handbooks, manuals, etc
شناسه افزودن	علوی‌نژاد، عباس، ۱۳۴۰
شناسه افزودن	ایران. قوه قضائیه. مرکز مطالعات اجتماعی و جرم‌شناسی
رده‌بندی دسیره	۱۳۹۵ م ۹۳ الف HV۷۴۳۴
رده‌بندی دی	۳۶۴/۴۰۹۵۵
شماره کتابشناختی ملی	۲۰۹۷۹

انتشارات خرسندی

تهران، خیابان انقلاب - خیابان فخر رازی - خیابان بابایی‌نژاد - نرسیده به خیابان دانشگاه -

پلاک ۱۷۴ - ۱۳۹۵

تلفن: ۵ - ۶۶۹۷۱۰۳۴ و ۵ - ۶۶۹۰۰۱۲

فروشگاه شماره ۱: دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی تلفن: ۶۶۴۱۰۲۰۳

فروشگاه شماره ۲: میدان انقلاب، خ منیری جاوید (اردیبهشت)، پلاک ۹۲ تلفن: ۶۶۷۵۵۹۱۰ - ۶۶۹۵۰۷۵۹

فروشگاه شماره ۳: خ انقلاب، نرسیده به میدان فردوسی، کوچه شهید برنی، دانشکده حقوق دانشگاه آزاد،

طبقه زیرین (قسمت کتابفروشی): ۶۶۷۵۵۹۱۰

پست الکترونیک: Khorsandy.pub@gmail.com

سایت اینترنتی: www.Khorsandypub.com

مجموعه گزارش نشست‌های علمی پیشگیری از جرائم و آسیب‌های اجتماعی

گردآوری و تنظیم: عباس علوی‌نژاد - سعید محمودی‌نیا - مرتضی عندلیب کورایم -

حامد نظری - محمد جواد ایمانی خوشخو

صفحه‌آرایی: الهام پیدایی

چاپ اول: ۱۳۹۵ - شمارگان: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۱۱۰,۰۰۰ ریال

ISBN: 978-600-114-384-7

شابک: ۷-۲۸۴-۱۱۴-۶۰۰-۹۷۸

مرکز مطالعات اجتماعی و جرم‌شناسی معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه

فهرست

پیشگفتار.....	۷
مقدمه.....	۹
نشست علمی-تخصصی «علوم تربیتی و تحکیم بنیان‌های خانواده: گامی در پیشگیری از طلاق و خیانت‌های ناشویی».....	۱۱
نشست علمی-تخصصی «عوامل تربیتی و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی نوپدید».....	۲۵
نشست علمی-تخصصی «روانی‌شناسی و وضعیتی وضعیت مصرف قلیان و سیگار در ایران».....	۴۱
نشست علمی-تخصصی «جامعه‌شناسی و قانون‌گذاری برای مصرف مواد مخدر».....	۷۹
نشست علمی-تخصصی «از دواج اینترنتی: فرهنگ‌ها و چالش‌ها».....	۹۷
نشست علمی-تخصصی «شاخص‌های خانواده‌محور».....	۱۱۷

پیشگفتار

بر اساس اصل ۱۶۶ قانون اساسی، قوه قضائیه مسئول اقدام مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم شناخته شده است. تحقق این مهم نیازمند همگرایی کلیه نهادها و سازمان‌های دخیل در امر پیشگیری از جرائم و آسیب‌های اجتماعی است که گام اساسی آن با تصویب «قانون پیشگیری از جرم» در مجرای تشخیص مصلحت نظام در سال ۱۳۹۴ و تشکیل شورای عالی پیشگیری از جرم برداشته شده است.

از جمله وظایفی که به درستی و بنابر قانون برای این نهاد تازه تأسیس پیش‌بینی شده است، «انجام تحقیقات و پژوهش‌های مورد نیاز برای آسیب‌شناسی علل وقوع جرم و راههای پیشگیری از آن» است. بر همین اساس تولید و ارتقاء دانش پیشگیری از جرم، رصد و تحلیل وضعیت موجود، علت‌شناسی وقوع جرائم و آسیب‌های اجتماعی و نیز طراحی راهکارهای کنترل و کاهش آن در دستور کار معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه به عنوان دبیرخانه شورای عالی پیشگیری قرار دارد.

تغییر و تحولات سریع ساختار زندگی اجتماعی و ظهور مسائل و پدیده‌های جدید که عمدتاً زمینه ساز آسیب‌های اجتماعی و جرایم می‌شوند، دستگاه‌ها و نهادهای اجرایی را در مواجهه با این مسائل دچار مشکل می‌کند با توجه به این مسئله و همچنین با توجه به گستردگی زمینه‌های علمی و نیاز روزافزون به تبادل نظر، تعمیق و گسترش مباحث علمی به‌ویژه اندیشه‌های نو در حوزه مسائل و آسیب‌های اجتماعی و جرایم، نشست‌های علمی

برگزار می‌شوند. این نشست‌ها به منظور رفع خلاءهای علمی موجود در رابطه با شناخت جرائم و آسیب‌های اجتماعی و نحوه کنترل و مدیریت آنها انجام و در این اثر گردآوری شده است. امید است این کتاب مورد استفاده صاحب‌نظران، اساتید و دانشجویان مرتبط با این حوزه قرار گیرد.

محمدباقر الفت

معاون اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه

www.ketab.ir

مقدمه

امروزه پیشگیری از جرم و آسیب‌های اجتماعی، به یکی از موضوعات مهم در عرصه دانشگاهی و سیاست‌گذاری تبدیل شده است؛ از این رو، اهمیت آن بیش از پیش احساس می‌شود. شما، رو به افزایش آسیب‌ها و جرائم در بسیاری از کشورها، تغییر شکل یافتن صورت‌های قایمی جرم و آسیب، بین‌المللی شدن و فراتر رفتن از مرزها، خسارت‌های گسترده و عمیق جرمی، دلایل جرائم اقتصادی و ... کشورها را بر آن داشته تا پیشگیری از جرم را به صورت جدی در سرور کار خود قرار دهند و همچنین، در راستای مداخلات مؤثر در این زمینه، سرمایه‌های قابل توجهی در جهت تقویت پشتوانه علمی پیشگیری از جرم به عمل آورند. شناخت یک جرم، آسیب به عنوان مسئله، شناخت بسترهای وقوع، عوامل دور و نزدیک و پیامدهای آن و - در نهایت - راهکار به منظور پیشگیری از وقوع آن جرم یا آسیب، نیازمند هم‌افزایی گستردهٔ علوم مختلف، و همکاری‌های علمی وسیعی است تا بتوان ابعاد مختلف و پیچیدهٔ جرائم و آسیب‌های اجتماعی را شناخت و گام‌های واقع‌بینانه در جهت پیشگیری از جرائم و آسیب‌های اجتماعی برداشت نمود.

اما یکی از موانع مهم در این زمینه، شکافی است که بین عرصه پژوهش و دانشگاهی از یک سو و عرصه اجرایی و عملیاتی از سویی دیگر وجود دارد. بنای فزایندهٔ دانشگاهی، بر تفکر انتزاعی و نظریه است. دانشگاهیان با کتاب، نظریه‌ها و به طور کلی دانش نظری سروکار دارند و از این رو واقعیت‌های جامعه را بیشتر از منظر مکتوبات می‌نگرند. آنان با فاصله گرفتن از واقعیات، سطحی از آرمان‌ها، قاعده‌ها، الگوها و فرمول‌ها را در جامعه جستجو می‌کنند و از این رو بیشتر ناقد واقعیت موجود هستند. در مقابل، کارگزاران عملگرای دولتی و اجرایی قرار دارند که بر واقعیت‌های محسوس، قابل مشاهده در افق زمانی کوتاه‌مدت تأکید دارند. مواجهه با واقعیات عینی موجب می‌شود تا رویکردی خرد و جزئی به پدیده‌ها داشته باشند. این تقابل دیدگاه‌ها میان دانشگاهیان و افراد اجرایی سبب

می‌شود دامنه اشتراک و تفاهم آن‌ها کاهش یابد و نتیجه آن چیزی جز بی‌استفاده ماندن تحقیقات دانشگاهی و نحیف بودن پشتوانه علمی اقدامات اجرایی در زمینه پیشگیری از جرائم و آسیب‌های اجتماعی، نخواهد بود.

با توجه به نکته فوق، یکی از راهکارهای مهم در جهت افزایش تفاهم میان محیط‌های دانشگاهی و اجرایی، برگزاری جلساتی است که طی آن، دانشگاهیان و مدیران بتوانند در محیطی واقع‌بینانه در ارتباط با یک مسئله مشخص (برای مثال: یک جرم یا آسیب)، مباحث و دغدغه‌های خود را مطرح نموده و با این تضارب آراء، چالش‌های اصلی مورد بحث قرار گیرند.

در این راستا، مرکز مطالعات معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضاییه در جهت تحقق رسالت خود در علمی شدن پیشگیری از جرم، با همکاری سایر سازمان‌های متکفل در زمینه پیشگیری از جرائم و آسیب‌های اجتماعی و نهادهای پژوهشی و دانشگاهی، اقدام به برگزاری نشست‌هایی در موضوعات مرتبط با جرائم و آسیب‌های اجتماعی نموده است. در نشست‌های مذکور، اساتید، مدیران، کارشناسان و صاحب‌نظران در این موضوعات به بحث نشست‌اند و حاصل این مباحث در قالب مجموعه گزارش‌هایی در اثر حاضر به چاپ رسیده است. امید است که این مباحث بتواند دیدگاه‌های نوین و ارزنده‌ای را در زمینه‌های علمی و عملی پیشگیری از جرم بگشاید.

در انتها بر خود لازم می‌دانم از آقایان سعید محمودی نیا، - مشاور ری، مرتضی عندلیب کورایم، محمد جواد ایمانی، احمد سعیدی و کیوان گراوند که به عنوان همکاران این مرکز در برگزاری نشست‌ها تلاش فراوانی نموده‌اند تقدیر و تشکر نمایم.

عباس علوی نژاد

مشاور و رئیس مرکز مطالعات اجتماعی و جرم‌شناسی

معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم

قوه قضاییه